

מרכז המידע למוזיזעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

20 יולי, 2009

טרור ותקשורת: חמאס מעניקה עדיפות ומקצה משאבים לשיקום, חיזוק והרחבה של התשתית התקשורתית הנרחבת שלה, שנפגעה בעת מבצע "עופרת יצוקה"

אסמאעיל הניה קורא פרקי קוראן באולפני רדיו אלקראן אלכרים, תחנת רדיו חדשה העוסקת בהפצת תכנים
אסלאמיים דתיים (6 ביולי 2009)¹

כללי

1. מאז הקמתה מודעת חמאס היטב למרכזיותה ולחשיבותה של המלחמה על התודעה במערכה שהיא מנהלת נגד ישראל. במהלך מבצע "עופרת יצוקה" נגרמו נזקים לתשתית התקשורתית של חמאס ובמרכזם הפגיעה בערוץ אלאקצא, כלי התקשורת החשוב ביותר של ממשל חמאס. אולם למרות זאת המשיכו כלי התקשורת לתפקד במהלך הלחימה ואחריה תוך קבלת סיוע תעמולתי מאסיבי מהערוץ הקטרי הפופולארי אלג'זירה. בתום מבצע "עופרת יצוקה" גילתה חמאס פעלתנות הסברתית רבה, בנהלה קמפיינים, כלפי פנים וחוץ, לא רק

¹ <http://www.israj.net/vb/t3517>, 8 ביולי 2009

בענייני דינא (יחסיו עם הרשות הפלסטינית, הסכסוך עם ישראל) אלא גם בכל הנוגע לאתגרי השיקום ולהפצת נראטיב הניצחון.²

2. מאז סיום מבצע "עופרת יצוקה", ובמסגרת תהליכי השיקום שמקיימת חמאס ברצועה, **מעניק ממשל חמאס עדיפות לשיקום וחיזוק מערך התקשורת**. הוא אינו מסתפק רק בהשמשה של אמצעי התקשורת שנפגעו, אלא במקביל, פועל **לשדרוג** של מערך ההסברה **בדגש על מיסוד כלי התקשורת ושיפור היכולות ההסברתיות של ממשל חמאס ברצועת עזה**. במסגרת זאת נעשו ע"י חמאס מאז מבצע "עופרת יצוקה" מספר צעדים הכוללים, בין השאר, הוצאה לאור של עיתונים וביטאונים חדשים, הקמת סוכנות ידיעות, שינויים בתכנים ובעיצוב של ערוץ הטלוויזיה ואתרי האינטרנט ועוד. בהיבט התוכני בולט תהליך **העמקת האופי האסלאמי** של כלי התקשורת של חמאס כמו, למשל, ערוץ אלאקצא, רדיו אלקראן אלכרים ופורום האינטרנט PALDF.

3. יודגש, כי פעולות שיקום מערך הסברה נעשות **למרות תנאים בסיסיים של מצוקה כספית** השוררים ברצועת עזה כאשר להקצאת המשאבים למטרה זו ניתנה עדיפות לעיתים על חשבון צרכיה הדוחקים של האוכלוסייה. את סכומי הכסף הנחוצים לתפעול השוטף ולהרחבה של התשתית התקשורתית **מגייסת חמאס, להערכתנו, מכספי סיוע זרים**, בעיקר אלו של **איראן**. יזכר, כי איראן מעבירה סיוע כספי לזרוע המדינית ולזרוע הצבאית של חמאס בסדר גודל של כמה מאות מיליוני דולרים לשנה.³

4. עבודה זאת כוללת את הפרקים הבאים:

- א. תשתית התקשורת של חמאס – תמונת מצב.
- ב. תפקוד התשתית התקשורתית של חמאס בעת מבצע "עופרת יצוקה".
- ג. שיקום תשתית התקשורת של חמאס לאחר מבצע "עופרת יצוקה":

- (1) ערוצי הטלוויזיה
- (2) שדורי רדיו
- (3) סוכנויות ידיעות
- (4) אתרי אינטרנט
- (5) עיתונים
- (6) ספרים
- (7) סרטים

² ראו לקט מידע: "חמאס מנהלת מלחמה על התודעה על מנת לקבע בדעת הקהל נראטיב של ניצחון במבצע "עופרת יצוקה" ("הניצחון האלוהי", כדברי אסמאעיל הניה). לשם כך מפרסמים דובריה תיאורים שיקריים אודות אירועי הלחימה, מאמץ זה נתקל בקשיים הנובעים בעיקר מהפער האובייקטיבי הגדול שבין הרטוריקה (השקרית) של דוברי החמאס לבין המכה, שספגה ומימדי ההרס והנפגעים הרבים ברצועה" (20 בינואר 2009).

³ פרטים נוספים ראו: "הסיוע האיראני לחמאס" (12 בינואר 2009). לאחרונה חשף עיתונאי אלג'ירי כי איראן מעבירה כספים להפעלת ערוץ אלקדס של חמאס המשדר מבירות ראו לקט מידע: "טרור ותקשורת: סכסוכים חריפים בהנהלת ערוץ הטלוויזיה הלוויני אלקדס של חמאס, שהחל לשדר מבירות לפני כשבועה חודשים. עיתונאי אלג'ירי בכיר בערוץ שפוטר מעבודתו, מתח ביקורת חריפה על רמתו הירודה של הערוץ וחשף בין השאר כי הערוץ ממומן באמצעות כספים איראנים וכי מנהלי הערוץ מנהלים אורח חיים פורני על חשבון כספים אלו" (5 ביולי, 2009).

א. תשתית התקשורת של חמאס - תמונת מצב

5. תשתית התקשורת הענפה של חמאס כוללת כיום את כלי התקשורת הבאים: **שני ערוצי טלוויזיה לווייניים** (אלאקצא, המהווה את ערוץ הטלוויזיה של ממשל חמאס בעזה וערוץ אלקדס שבפיקוח הנהגת ה"חוץ" בדמשק); **מספר תחנת רדיו** (ביניהן צות אלאקצא, אלקראן אלכרים, תחנה המשדרת שידורי דת); **עיתון יומי** (פלסטין) היוצא לאור ברצועת עזה; **ביטאונים** נוספים היוצאים לאור ברצועה ומחוצה לה (ובתוכם אלרסאלה היוצא לאור ברצועה ופלסטין אלמסלמה, היוצא לאור ככל הנראה בבריטניה); **מספר סוכנויות ידיעות ולמעלה מעשרים אתרי אינטרנט ופורומים** שהמרכזיים שבהם הינם Palestine-info המתפרסם בשמונה שפות והפורום PALDF). תשתית תקשורתית זאת, משמשת בידי חמאס כלי מרכזי במערכה ההסברתית והתודעתית, שהיא מנהלת, ומעניקה לה יכולות הסברתיות **העולות על אלו של יריבותיה** (ובמרכזן פתח והרשות הפלסטינית).

6. תשתית התקשורת של חמאס מכוונת למספר קהלי יעד:

א. **האוכלוסייה הפלסטינית ברצועת עזה וביהודה ושומרון** – קהל היעד החשוב ביותר אליה מכוונת חמאס פעילות הסברתית, שנועדה בעיקר "לשווק" את פעולות ממשל חמאס ברצועה ולהטמיע את האידיאולוגיה, האסטרטגיה והטקטיקה של תנועת חמאס ושל ממשל חמאס. לאחר תום מבצע "עופרת יצוקה" הושם דגש על הפצת נרטיב הניצחון ועל תעמולה עזה נגד הרשות הפלסטינית אולם בהמשך הועתק הדגש לנושאים אחרים כגון האדרת פעילותו של ממשל חמאס ברצועה.

ב. **קהלים הערבים המוסלמים במדינות אסלאמיות** – אליהם פונה חמאס על מנת לעדכן במידע אודות המתרחש ברצועה ואודות הסכסוך הפלסטיני-ישראלי ולהשיג תמיכתם בחמאס. עבור קהל יעד זה מופצים שידורי ערוץ אלאקצא באמצעות הלוויינים הערביים (Arabsat, Nilesat) ונעשה שימוש נרחב באינטרנט. אתר האינטרנט הרשמי של התנועה מתורגם לשפות המדוברות גם במדינות מוסלמיות לא ערביות כגון פרסית, תורכית ואורדו.

ג. **לקהל היעד המערבי** – מופץ מידע רב אודות הסכסוך הפלסטיני-ישראלי. מופץ בעיקר באמצעות האינטרנט במגמה להשיג תמיכה או אהדה לחמאס ולהכפיש את ישראל. מאז בחירת הנישא אובמה ניכרת "מתקפת חיוכים" של תקשורת חמאס כלפי ארה"ב תוך ניסיון של ממשל חמאס לשוות לעצמו גוון פרגמטי (ללא שינוי בסיסי בעמדותיו).

ד. **קהל היעד הישראלי** - בניגוד לרשות הפלסטינית ופתח, חמאס אינה רואה צורך לפנות אל הקהל הישראלי. לפיכך למרות שחלק מאתרי האינטרנט של חמאס מופיעים במספר שפות רב עברית אינה אחת מהן (סוכנות הידיעות של הרשות הפלסטינית, לעומת זאת, פתחה לאחרונה אתר אינטרנט בעברית).

ב. תפקוד התשתית התקשורתית של חמאס בעת מבצע "עופרת יצוקה"

7. במבצע "עופרת יצוקה" הסב צה"ל נזקים לתשתית התקשורתית של חמאס. ביומה שני של הלחימה הותקף ונפגע המבנה ממנו שידר ערוץ הטלוויזיה אלאקצא (28 בדצמבר). כמו כן נפגעו משרדי ביטאון חמאס אלרסאלה. גם תשתיות אתרי האינטרנט המקומיות של חמאס נפגעו. למרות הפגיעה החלקית באמצעי התקשורת העיקריים של חמאס המשיכה התשתית ההסברתית שלה לתפקד ההסברתיים שלה להגיע לקהלי היעד השונים תוך שיקום כלי התקשורת שנפגעו במהלך הלחימה. סיוע הסברתי מאסיבי קיבלה חמאס משידורי **הערוץ הקטרי אלג'זירה**, הזוכה לפופולאריות רבה בעולם הערבי והמוסלמי. הנהגת ה"חוץ" בדמשק נתנה מענה להעדרה של הנהגת החמאס ברצועה, שנמנעה מהופעות פומביות, מחשש שתתקף.

8. לאחר ההלם הראשוני החלו כלי התקשורת של חמאס ומערך הדוברות שלה לחזור לשגרה. להלן מאפיינים עיקריים של התנהלות התשתית התקשורתית של חמאס במהלך ימי המבצע:

א. **שידורי טלוויזיה** - ב- 27 בדצמבר הופץ מבנה **ערוץ אלאקצא**, כלי התקשורת המרכזי של חמאס. השידורים בתחנה הופסקו לזמן קצר וחודשו לאחר מכן. מנכ"ל הערוץ שעלה לשידור הבהיר, כי הערוץ העתיק את שידוריו למבנה אחר (ערוץ אלאקצא, 28 בדצמבר). לוח השידורים במהלך ימי מבצע "עופרת יצוקה" היה מורכב ברובו משירי הסתה נגד ישראל או צילומים בשידור ישיר מעזה (במקרים רבים הצילומים הללו נלקחו מסוכנות ראמתאן). הערוץ המשיך בעדכונים שוטפים על המתרחש בשטח באמצעות כתוביות מבזק, שהופיעו מדי מספר דקות על המסך או ראיונות טלפוניים עם פעילים מהשטח. מהדורות החדשות שודרו מתוך אולפן מאולתר. כמו כן שודרו מעת לעת תוכניות דת מאולפנים שמוקמו מחוץ לרצועה בהן התארחו מטיפים אסלאמיים ופרשנים מדיניים שניסו לחזק את רוחם של הפלסטינים. **ערוץ אלקדס**, המשדר מבירות, המשיך לפעול ללא הפרעה ותיפקד כ"חוד החנית" של הסברת חמאס.

ב. **עיתונים וביטאונים** - במהלך המבצע פסקה הוצאת לאור ברצועת עזה של העיתונים **פלסטין ואלרסאלה** (בנין ההוצאה של אלרסאלה נפגע במהלך הלחימה). ב-8 בינואר חזר העיתון פלסטין לפעילות חלקית ואף השיק אתר אינטרנט בשפה האנגלית ובשפה הערבית, שנועד לאסוף חתימות מרחבי העולם נגד הפעולות של ישראל ברצועה.

דף הבית של אתר העיתון פלסטין בשפה האנגלית: קריאה להחרים את ישראל וארצות-הברית. בעמוד מוזכר שמו של המפקח על האתר: שיח' עוצ' אלקרני, מטיף סעודי אנטישמי העוין למערב.

ג. **אתרי אינטרנט** - רוב אתרי האינטרנט של חמאס המשיכו לפעול במהלך המבצע תוך שיבושים זמניים. **פלסטין-אינפו**, אתר האינטרנט המרכזי של החמאס, לא היה פעיל לפרקים (למשל ב-6 בינואר) כמו גם אתר האינטרנט של **ערוץ אלאקצא**. האתר המשמש את **גדודי עז אלדין אלקסאם** ירד לפרקים מהרשת⁴. גם אתר העיתון **פלסטין** התקשה לתפקד. לעומת זאת במהלך ימי הלחימה הושק אתר שיתוף קבצים חדש בשם **פאלטיוב** (חיקוי לאתר הפופולארי יוטיוב), בו הועלו סרטוני הסתה ושידורים חיים של **ערוץ אלקדס**. כמו כן השיקה במהלך ימי הלחימה חמאס שני אתרים נוספים: אתר חדשות נוסף של **PALDF** לענייני האירועים בעזה וגרסה חדשה של אתר **הגוש האסלאמי**, הזרוע הסטודנטאלית של חמאס.

9. **הסיוע האסטרטגי של ערוץ אלג'זירה** - על רקע הפגיעה באמצעי התקשורת של חמאס במהלך מבצע "עופרת יצוקה" **בלט הגיבוי ההסברתי האסטרטגי שהעניק לחמאס ערוץ אלג'זירה**. הערוץ דאג לשדר קטעים מערוץ אלאקצא של חמאס והעלה לשידור את דובר גדודי עז אלדין אלקסאם אבו עבידה. שידורי אלג'זירה העבירו צילומי תקריב של גופות נשים וילדים, וטרחו לדווח רק על פגיעות באזרחים (תוך התעלמות מפגיעות של ישראל בפעילי טרור רבים) ולשדר הפגנות מתלהמות ברחבי העולם האסלאמי. הערוץ הרבה להעביר מסרים כוזבים מטעם חמאס לפיהם צה"ל ספג מכות מידי ה"התנגדות", טבח באזרחים ולא השיג דבר בפעולה הצבאית בעזה. בכך שימש ערוץ אלג'זירה כלי התקשורת החשוב ביותר, שהפיץ את תעמולת חמאס ברחבי העולם הערבי והמוסלמי ואף במערב.

⁴ ב-6 בינואר חזר לפעול אתר גדודי עז אלדין אלקסאם, לאחר שלא פעל מספר ימים. בעמוד הבית שלו נמסר כי הוא נחשף למתקפה של האקרים ציוניים במסגרת "מלחמת ההסברה" שמנהלת ישראל

העמדת שידורי אלג'זירה לשרות חמאס: אבו עבידה, דובר גדודי עז אלדין אלקסאם בשידורי ערוץ אלאקצא, שהועלו לערוץ אלג'זירה (אלג'זירה, 6 בינואר 2009)

ג. שיקום תשתית התקשורת של חמאס לאחר מבצע "עופרת יצוקה"

ערוצי הטלוויזיה

10. ערוץ הטלוויזיה אלאקצא הוא חלק **מרשת התקשורת אלאקצא** הכוללת, בין השאר, ערוץ טלוויזיה, שידורי רדיו, רשות אלאקצא להסברה, קורסי הכשרת עיתונאים, מדינת אצדאא' ליצירה אומנותית והסברתית (אתר הממוקם על חורבות אחת ההתנחלויות הישראליות שנעזבו בעקבות ההינתקות הכולל חוות שידור, עיר סרטים) ועוד.

עמוד הבית של פורטל רשת אלאקצא לתקשורת

11. מיד לאחר מבצע "עופרת יצוקה" החלה חמאס לשקם את בנין ערוץ אלאקצא שנפגע. שיקום המבנה הסתיים ב-24 באפריל 2009 והערוץ חזר לשדר כרגיל ולהוות גורם מרכזי במערך ההסברה של ממשל חמאס. במקביל, נערכו שינויים פרסונאליים בראשות הערוץ (מנהלו פתחי חמאד הפך לשר הפנים). מאז שיקומו ניתן להבחין בערוץ בשינויים שינויים תוכניים וחזותיים מהם עולה כי הערוץ ממתג עצמו **כערוץ ממסדי המשרת את ממשל חמאס ברצועה**.

12. בין השינויים שהתחוללו בערוץ אלאקצא מאז מבצע "עופרת יצוקה" יצוינו **עלייה** בהיקף התכנים בנושאי תרבות חברה ופנאי ו**עלייה משמעותית** ב**נפח תוכניות הדת המשודרות מידי יום**. זאת, על חשבון תוכניות האקטואליה שבנפח שלהם חלה ירידה. להערכתנו חל גידול של 150% בנפח תוכניות הדת היום יומיות ששודרו בתקופה זאת בהשוואה לתקופה שלפני המבצע. מבין תוכניות הדת החדשות שנכנסו ללוח השידורים: תוכנית "דפי התהילה" המציגה סיפורים ומסורות מההיסטוריה המוסלמית המטיפים ל"התנגדות"; תוכנית בשם "השקפת האסלאם" העוסקת בגישת האסלאם לסוגיות יום-יומיות; תוכניות המוגשות על ידי נשים והמיועדות לקהל של נשים. בהן מושם דגש על צניעותן של המגישות. יצוין, כי רק נשים העוטות רעלה המכסה את כל הראש (נקאב) מופיעות בשידורים. כאשר נלקחות תמונות מערוצים ישראליים או זרים פניהן של הנשים מטושטשות או שאינן נראות.

מימין: נשים עוטות רעלה (נקאב), המכסה את כל פניהן למעט העיניים, מופיעות בערוץ אלאקצא. משמאל: מגישת החדשות הישראלית של ערוץ 2, יונית לוי, מופיעה מטושטשת בערוץ אלאקצא מאחר שאינה עטה רעלה(1 ביוני 2009).

13. רשת אלאקצא מנהלת גם **מרכז הכשרה בשם מרכז אלאקצא לאימון ופיתוח** בתחום התקשורת. המרכז נועד להכשיר תושבים מעזה לכתובה עיתונאית ברוח האידיאולוגיה והמדיניות של חמאס. נכון לחודש יוני 2009, סיימו כארבעה מחזורי תלמידים את הכשרתם במרכז זה.

אתר האינטרנט של מרכז אלאקצא לאימון ופיתוח בתחום התקשורת. בתמונה: מסיבת סיום מחזור לסיום מחזור 3 ו-4 של המרכז כשמימין הבנות ומשמאל הבנים (14 ביוני 2009)

14. **ערוץ אלקדס**, המופעל על ידי הנהגת ה"חוף" של חמאס בדמשק, החל לפעול מלבנון זמן קצר לפני מבצע "עופרת יצוקה" (11 בנובמבר 2008). עלייתו לאוויר היוותה נדבך נוסף בפיתוח תשתית ערוצי הטלוויזיה של חמאס⁵. הערוץ הינו בבעלות חברת הרדיו והטלוויזיה אלקדס **הרשומה בלונדון**⁶ **על שם אנשי עסקים ואנשי תקשורת ערביים ופלסטינים**. מנכ"ל הערוץ הינו כאמור **נביל אלעתיבי**. את המשרד בעזה מנהל העיתונאי **עמאד אלפראנג'י**, המזוהה עם חמאס. משרדי ערוץ אלקדס **נמצאים בבירות** למרות שבשידורים נטען, כי השידורים מתבצעים מ"לב ירושלים". לערוץ גם אתר אינטרנט ממנו ניתן לצפות בשידורים. לאחרונה נחשף בתקשורת האלג'ירית והערבית טפח מהנעשה בערוץ אלקדס כתוצאה מסכסוכים חריפים בהנהלת הערוץ, שהביאו לפיטורי העיתונאי האלג'ירי **יחיא אבו זכריא**. עיתונאי זה חשף כי איראן מממנת את פעילות הערוץ והאשים את מנהליו כי רמתו של הערוץ הינה ירודה⁷. למרות טענות אלה נראה כי הערוץ ממלא תפקיד תקשורתי חשוב בראיית חמאס בהיותו אמצעי בידי הנהגת ה"חוף" של חמאס להגעה לקהלים נרחבים של צופים ברחבי העולם.

תמונות מאולפן ערוץ אלקדס עם פתיחת הערוץ
(12 Palestine-info בנובמבר 2008)

15. שני הערוצים הלוחייניים של חמאס משדרים באמצעות שני לוחיי התקשורת הערביים: **Nilesat** - חברת שידורי לוחיי בבעלות **מצרית** המשדרת למזה"ת, צפון אפריקה וחברת **Arabsat** - חברת שידורי לוחיי בין-ערבית, אשר כשליש ממניותיה הן בבעלות סעודית.⁸ שידורים אלה מועברים למדינות המזה"ת וצפון אפריקה. שידורי הלוחיינים נקלטים גם בכמה מדינות דרום אירופה בהן מתגוררות קהילות ערביות מקומיות הקולטות את השידורים. **בכך יכולה חמאס להפיץ את שידורי השנאה וההסתה שלה לקהלים נרחבים בעולם הערבי במזרח התיכון ואף מחוצה לו.**

⁵ פרטים אודות השקת ערוץ אלקדס ראו לקט מידע מ-16 בנובמבר 2008: "אלקדס ערוץ הטלוויזיה הלוחייני השני של חמאס החל לשדר ב-11 בנובמבר. הערוץ מהווה נדבך נוסף ב"אמפריית התקשורת" של חמאס ההולכת ומתרחבת...".

⁶ לונדון משמשת כאחת המוקדים של מערכת התקשורת וההסברה של חמאס לצד דמשק, בירות ועזה.

⁷ ראו לקט: "טרור ותקשורת: סכסוכים חריפים בהנהלת ערוץ הטלוויזיה הלוחייני אלקדס של חמאס, שהחל לשדר מבירות לפני כשבעה חודשים. עיתונאי אלג'ירי בכיר בערוץ, שפוטר מעבודתו, מתח ביקורת חריפה על רמתו הירודה של הערוץ וחשף בין השאר כי הערוץ ממומן באמצעות כספים איראנים וכי מנהלי הערוץ מנהלים אורח חיים פורני על חשבון כספים אלג'יריים" (5 ביולי, 2009).

⁸ ערוץ הטלוויזיה של חבאללה אלמנאר והערוץ הלוחייני אלאקצא של חמאס מסתייעים אף הם בשתי חברות לוחיינים אלו.

שידורי רדיו

16. לחמאס מספר ערוצי שידור רדיו, חלקם מתמקדים בחדשות וחלקם שידורי דת. במהלך מבצע "עופרת יצוקה" שימשו לעיתים תחנות הרדיו כמקור המידע היחיד מהשטח בעיקר בשל הקלות הטכנית היחסית בה אפשר לשדר מהן. תחנת הרדיו הפופולארית ביותר היא **צות אלאקצא** המופעלת ע"י ממשל חמאס ברצועה. זוהי תחנה מקומית באופייה המשדרת בעיקר אודות אירועים ופעילות מקומית ברצועת עזה.

17. ב-15 במרץ 2009 הושקה **תחנת רדיו חדשה** בשם הקוראן הקדוש (**אלקראן אלכרים**), שמנהלה הוא שיח' חידר אלבחורי. לתחנה גם אתר אינטרנט, הנמצא בשלבי הקמה. התחנה עוסקת בעיקר בהפצת בתכנים אסלאמיים דתיים. אסמאעיל הניה, ראש ממשל החמאס, נטל באופן אישי חלק בהפצת מסרים אסלאמיים באמצעות תחנת הרדיו. את השקתה של תחנה זאת ניתן לראות כחלק מתהליך האסלאמיזציה של כלי התקשורת של חמאס במסגרת תהליך האסלאמיזציה הכולל, שחמאס מחוללת ברצועה.

אסמאעיל הניה באולפני רדיו אלקראן אלכרים ב-6 ביולי 2009⁹

18. על מנת לחדש את פעילותן של **תחנות הרדיו** המשדרות מהרצועה לאחר מבצע "עופרת יצוקה", ולהדק שליטתו עליהן, העניק להן משרד התקשורת של ממשל חמאס פטור מלא מתשלום כל דמי הרישוי של שנת 2009. כמו כן פטר אותן מכל חובות השנים הקודמות. זאת, בתנאי שהן תסדרנה את פעילותם במשרד התקשורת של ממשל חמאס עד סוף חודש יולי 2009 (פלסטין אליום, 17 במאי).

⁹ <http://www.israj.net/vb/t3517> , 8 ביולי 2009

סוכנויות ידיעות

19. סוכנות **פאל מדיה** שפעלה עד לאחרונה ברצועת עזה, פסקה מלפעול מסיבה לא ידועה. במקביל להפסקת פעילותה הוקמו לאחרונה **שתי סוכנויות ידיעות חדשות ברצועה**:

א. ב-5 ביולי החלה לפעול רשמית בעזה סוכנות ידיעות פלסטינית חדשה בשם **צפא** (יתכן שלא במקרה שם בעל צליל דומה לזה של סוכנות ופא של הרשות הפלסטינית). משרד הסוכנות ממוקם בשכונת רימאל בעיר עזה. לטענת מנהליה ברשות הסוכנות עשרות כתבים הפזורים ברצועת עזה, ביהודה ושומרון, בירושלים, בישראל ובמחנות הפליטים שבסוריה ובלבנון. הסוכנות מגדירה עצמה כסוכנות עצמאית אולם בראשה **יאסר אבו הין**, המזוהה עם חמאס, שניהל בעבר את אתר החדשות פאל-מדיה. לסוכנות הידיעות אתר אינטרנט המתפרסם לפי שעה בערבית בלבד.¹⁰

דף הבית של אתר סוכנות הידיעות החדשה צפא (safa.sp, 7 ביולי)

ב. **סוכנות הידיעות שהאב** הפועלת מזה מספר חודשים, אשר משתייכת לרשת התקשורת אלאקצא .

אתרי אינטרנט

20. בתום מבצע "עופרת יצוקה" **עברו רוב אתרי האינטרנט המרכזיים של חמאס עיצוב מחדש**. בין האתרים הללו, אתר Palestine-info, פורום החמאס המרכזי paldf, אתר פאל-מדיה, פלסטין אלאן ועוד. מבחינת התכנים מתקבל רושם כי לאחר המבצע חלה ירידה במינון של הרטוריקה המתלהמת של חמאס על רקע מדיניות הריסון של חמאס בשטח ו"מתקפת החיוכים" שלה כלפי ארה"ב והמערב (הגם שבעמדות היסוד שלה לא חל כל שינוי). להלן סקירה של השינויים העיקריים שבוצעו באתרי האינטרנט

¹⁰ אתר סוכנות הידיעות ופא מתפרסם בארבע שפות ערבית, אנגלית צרפתית ועברית. על פתיחת אתר הסוכנות השפה העברית ראו: " הרשות הפלסטינית ופתח השיקו ערוץ טלוויזיה לויני ואתר אינטרנט בעברית המשרים את יכולותיהם בתחום המאבק התקשורתי " (6 ביולי, 2009).

אתרים כלליים

א. **קבוצת אתרי Palestine-info** - קבוצת האתרים המובילה של חמאס, המופיעה תחת השם המרכז הפלסטיני להסברה. מדובר בפורטל המרכזי של חמאס **הכולל אתרים בשמונה שפות: ערבית, פרסית, אנגלית, צרפתית, רוסית, תורכית, מלאית ואורדו**. לאחר מבצע "עופרת יצוקה" נשאר האתר פחות או יותר במתכונתו כאתר חדשותי. ניכר בתקופה האחרונה, כי מותנה בו הרטוריקה מתלהמת שליוותה את תקופת ירי הרקטות המסיבי לעבר יישובי הנגב המערבי, שקדמה למבצע.

ב. **אתר גדודי עז אלדין אלקסאם, הזרוע הצבאית של חמאס** - חמאס שדרגה את אתר עז אלדין אלקסאם ביוני 2008 עוד לפני מבצע "עופרת יצוקה". בתחום התוכן נוספו לאתר מדורים רבים שלא היו בו במתכונתו הקודמת, כגון: "מדור העניינים הציוניים" העוקב אתר החדשות הישראליות; מדור סטטיסטיקה הכולל נתונים סטטיסטיים; מדור הסוקר את הפעילות המבצעית של גדודי עז אלדין אלקסאם כולל סרטי וידאו המתעדים את פעולותיהם. **בהיבט הטכני** האתר הינו בעל מהירות תגובה רבה יותר, עיצוב מתקדם ונעשה בו **שימוש אינטנסיבי** בחומר צילומי ובקבצי שמע. לאחרונה (ביולי 2009) צוין באתר, כי בקרוב תועלה לרשת גרסה משודרגת של האתר באנגלית.¹¹

הודעה באתר גדודי עז אלדין אלקסאם על עליה בקרוב של גרסה משודרגת באנגלית

ג. **אתרי פעילות סטודנטיאלית:** אתר **אלכתלה אלאסלאמיה** (אתר הזרוע הסטודנטיאלית של חמאס), שהיה פעיל בעבר, אינו פעיל יותר, ובמקומו עתיד בקרוב לעלות אתר חדש ומשודרג, המצריך ככל הנראה רישום מוקדם על מנת להיכנס אליו. מעבר לכך, לאחרונה פעילה אלכתלה אלאסלאמיה ברשתות החברתיות הגדולות בעולם דוגמת פייסבוק וטוויטר.

¹¹ http://www.terrorism-info.org.il/malam_multimedia/Hebrew/heb_n/html/internet_170608.htm

אתר אלכתלה אלאסלאמיה - דף ההרשמה

אתר אלכתלה אלאסלאמיה ברשתות החברתיות פייסבוק וטוויטר

אתרי אינטרנט של אמצעי התקשורת

א. אתר האינטרנט של רשת התקשורת אלאקצא –פורטל הכולל מספר אתרים של אמצעי תקשורת המשתייכים לקבוצת אלאקצא (ערץ הטלוויזיה, הרדיו ועוד). אתר האינטרנט של הערוץ הטלוויזיה עודכן ושופר לאחר מבצע "עופרת יצוקה". מבחינה טכנולוגית נוספו לאתר סרטוני וידאו ואפשרות לצפייה בערוץ אונליין דרך האתר. מנהלי האתר עושים שימוש ביו טיוב על מנת להעלות סרטים לאתר בדרך פשוטה וזולה.

דף הבית של אתר האינטרנט של ערוץ אלאקצא (14 ביולי 2009)

אתר האינטרנט של רדיו צות אלאקצא (14 ביולי 2009)

ב. אתר רדיו צות אלאקצא - שודרג ללא היכר מאז מבצע "עופרת יצוקה", וכיום אתר חדשני הכולל יכולות טכנולוגיות רבות.

ג. אתר האינטרנט של ערוץ אלקדס - האתר עלה עם עליית ערוץ הלווין לשידור בנובמבר 2008. והוא לא השתנה מאז. האתר מאפשר צפייה בשידור חי בערוץ וכולל רשימת תוכניות יומיות.

אתר האינטרנט של ערוץ אלקדס (14 ביולי 2009)

ד. אתרי אינטרנט של עיתונים וביטאונים – לפי שעה לא השתנו למעט אתר האינטרנט של העיתון אלרסאלה העומד לעבור שידרוג.

قريباً ... الرسالة نت

עמוד הבית של אתר אלרסאלה המודיע כי ישודרג בקרוב (15 ביולי 2009).

אתרי משרדי ממשל חמאס

א. שדרוג אתר האינטרנט של משרד הפנים - . האתר פועל בשפות ערבית, אנגלית וצרפתית ומדווח על פעולות משרד הפנים ברצועה. האתר עובר עתה מספר שינויים שמטרתם לשלב בין אתר החדשות של המשרד לאתר הרשמי

אתר משרד הפנים של עזה

ב. אתר לפסקי ההלכה וחקיקה של ממשל חמאס: האתר משתייך ככל הנראה למשרד המשפטים של ממשל חמאס והוא משתלב בתהליך האסלאמיזציה שעוברת רצועת עזה. האתר נחנך לפני שבועיים והוא נמצא עדיין בשלבי בנייה, וכרגע הוא מכיל רק מעט תוכן. אולם הוא אמור לכלול את כל פסקי ההלכה והחקיקה של ממשל חמאס.

עמוד הבית של האתר לפסקי ההלכה וחקיקה של ממשל חמאס

ג. **אתר של משרד המשפטים של ממשל חמאס** – למשרד המשפטים אתר חדש הפועל מתחילת השנה במקביל לאתר של של משרד המשפטים של הרשות הפלסטינית .

אתרי פורמים

21. **פורום PALDF** (רשת הדיאלוג הפלסטינית) הוא פורום ותיק ומרכזי (פועל מאז 2001) ומהווה זירה מרכזית לשיח וירטואלי בין תומכי חמאס. הפורום כולל עשרות אלפי גולשים והוא הפך למוסד חשוב, אשר פועלים בו גם אנשי ממשל. על האתר מופעל מערך צנזורה קפדני שמונע הדלפת מידע. לאחרונה פרסמה הנהלת הפורום עדכון לגבי שינויים פרסונאליים בהנהלת הפורום, וכן על תקנון חדש שעיקרו **שמירה על ביטחון מידע ועל רוח האסלאם** והענשתם המפרים תקנון זה.

עיתונים

22. לאחר מבצע "עופרת יצוקה" חזרו העיתונים והביטאונים של חמאס לצאת לאור באופן סדיר לכתבי העת הקיימים הוסיפה חמאס שורה של עיתונים וביטאונים נוספים ביניהם פרסומים מקומיים, מקצועיים או מגזריים, שנועדו להרחיב ולהעמיק את התעמולה של חמאס בקרב תושבי רצועת עזה .

23. כתבי העת המובילים היום ברצועת עזה הם היומון **פלסטין** שהושק במאי 2007. למרות שהעיתון הציג עצמו כעצמאי, הוא מבטא את עמדות תנועת חמאס (ופחות את עמדות הממשל). העיתון הוא בעיקר חדשותי ומעטים בו מאמרי המערכת וכתבות התחקיר. עורך העיתון הוא פעיל חמאס **מצטפא צואף**. כתב עת נוסף הוא **אלרסאלה** היוצא לאור פעמיים בשבוע. זהו כתב עת ותיק (עוד מימי מפלגת ההצלה) המייצג באופן רשמי את תנועת חמאס. זהו יותר מגזון הכולל תחקירים מאמרים וראיונות ופחות חדשות.

24. מאז מבצע "עופרת יצוקה" החלו לצאת גם פרסומים חדשים להלן פרטים על פרסומים אלה :

א. **השבועון אלראי**, שהחל להופיע מתחילת חודש מרץ 2009. שבועון זה משמש **ביטאון ממשל חמאס ברצועה**, והוא צפוי להפוך בהמשך ליומון. השבועון, שעד כה יצאו 12 גיליונות שלו, כולל דו"חות, מאמרים, פרסומים והודעות מטעם ממשל חמאס העיתון מייצג בעיקר את פעילות הממשל והוא עומד תחת פיקוחה של לשכת ההסברה של הממשל.

לוגו השבועון החדש אלראי של ממשל חמאס

ב. **עלון מקצועי בשם אלזרעה** מטעם **משרד החקלאות של ממשל חמאס** העוסק בבעיות הנוגעות לחקלאים הפלסטינים ולדייגים ברצועת עזה. בעיתון מושם דגש על הנזקים שנגרמו למגזר החקלאי בעקבות מבצע "עופרת יצוקה".

אלזרעה עלון משרד החקלאות

ג. עיריית עזה החלה (פברואר, 2009) בהפצת מקומון חדש בשם **עזה כאן** הכולל חדשות מהעיר, ראיונות עם אישים מרכזיים בעיר והודעות לתושבים. המקומון מופץ פעם בחודש.

המקומון עזה כאן

ספרים

25. נמסר כי לשכת ההסברה של ממשל הניה שוקדת על **הוצאת ספר** המאגד את סיפוריהם האישיים של אנשי התקשורת הפלסטינים במהלך מבצע "עופרת יצוקה".

סרטים

26. ב-17 ביולי נערכה בעזה, במעמד ראש ממשל חמאס אסמאעיל הניה, **הקרנת בכורה חגיגית של הסרט באורך מלא, הראשון של חמאס**. שמו של הסרט **עמאד עקל**¹² והוא הופק על ידי רשת התקשורת אלאקצא. הסרט מספר את סיפורו של מפקד הזרוע הצבאית-טרוריסטית של חמאס, שנהרג בחילופי אש עם כוחות צה"ל ב-1993. הסרט, שהופק בתקציב של 200,000 דולר, מבוסס על תסריט שכתב מחמוד אלזהאר, מראשי חמאס ברצועת עזה. הסרט מבליט את גבורתו של עמאד עקל מול אוזלת ידה ונחיתותה של ישראל. בסרט "מככבים" שני פלסטינים בדמותם של ראש ממשלת ישראל דאז יצחק רבין והרמטכ"ל אהוד ברק. שניהם מדברים עברית במבטא ערבי כבד והטקסטים שלהם מלווים בכתוביות בערבית. השחקניות בסרט לבושות שמלות ארוכות ועטויות ברעלה באולם בו הוקרן הסרט הייתה הפרדה בין נשים וגברים.

מימין: כרזת הסרט עמאד עקל (Palestine-info, 19 ביולי
משמאל: צופים בסרט באוניברסיטת האסלאמית בעזה (aqsatv, 17 ביולי 2009)

¹² עמאד חסן אברהים עקל (1971-1993) היה מפקד גדודי עז אלדין אלקסאם, הזרוע הצבאית-טרוריסטית של חמאס. נהרג בנובמבר 1993 בחילופי אש עם כוחות צה"ל. עמאד עקל היה מעורב בהרג 11 חיילי צה"ל וברצח אזרחי ישראלי וארבעה תושבים פלסטיניים